

Particularitati ale poeziei eminesciene a naturii si iubirii

I. Eminescu este un mare poet al iubirii. De la "Dorinta", "Lacul", "Sara pe deal", "Floare albastra" si pana la "De cate ori, iubito ..." sau "Pe langa plopul fara sot...", poezia lui ii inalta iubirii un templu stralucitor si fascinant, in care bucuria si suferinta, voluptatea si durerea, visul si dorul de dragoste, iradiaza intregul univers al imaginarului eminescian.

in literatura universala s-au scris mii de pagini inchinate iubirii, incepand, poate, cu "Cantarea cantarilor" din "Biblie" si strabatand veacurile pana la noi. Eminescu insa a facut din iubire un mit pe care l-a proiectat pe ecranul eternitatii si l-a pus in relatie cu uranicul; si a aruncat peste frumosul vis neimplinit valul diafan al melancoliei.

Poezia eminesciana a naturii si iubirii cuprinde doua etape de creatie:

1) Prima (pana in 1876), este caracterizata prin puritatea elanului erotic si prin plenitudinea visatei clipe de dragoste, care transfigureaza natura in tablou feeric. Acestei perioade ii corespund poeziile: "Lacul", "Dorinta", "Sara pe deal", "Floare albastra" si altele.

2) A doua perioada (incluzand poeziile scrise dupa 1876) este caracterizata printr-o oboseala si printr-o tristete dilatata cosmic. Timpul se acumuleaza, in straturi, peste amintirea iubirii irosite, . natura isi pierde prospectiva luminoasa, culorile palesc. Acestei perioade ii corespund poezii ca: "De cate ori, iubito...", "S-a dus amorul..", "Cand amintirile..", "Pe langa plopul fara sot..." si altele.

II. a) Natura si iubirea sunt inseparabile in lirica eminesciana, prima fiind spatiul magic si mitic² in care este proiectata dorita clipa a intalnirii: "Atat de intim sunt intretesute iubirea si natura in poezia lui Eminescu, incat ele ajung sa se contopeasca" (Tudor Vianu).

In poeziile primei perioade de creatie, exista un univers vizual alcatuit din scilipiri diamantine si irizari albastre, in care luna se insoteste cu apa, ca intr-o "nunta" apartinand mitului:

"Neguri albe, stralucite
Naste luna argintie,
Ea le scoate peste ape
Le intinde pe campie;"
("Craiasa din povesti")

Exista, de asemenea, si un univers auditiv alcatuit din soapta izvoarelor, blanda batere de vant, suspinul arborilor sau glasul de ape; in acest spatiu fermecat si viu, alte armonii sonore picura. in suflet nostalgii fara nume:

"Melancolic cornul suna", "... buciul suna cu jale", "... fluiere murmura-n stana".

Plasata in acest cadru (cu puritati de inceput de lume), clipa iubirii devine ritualica, aproape sacra.

Dintre elementele naturii eminesciene, codrul este un spatiu magic, in care cei doi indragostiti se vor sustrage curgerii vremii, punand intre ei si lume cortina de "crengi plecate": "Vino-n codru la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

izvorul Care tremura pe prund, Unde prispa cea de brazde Crengi plecate o ascund"
("Dorinta")

Spatiu de manifestare a vitalitatii instinctuale ("Hai in codrul cu verdeata" - "Floare albastra"), codrul este insotit de sugestia geologicului: brazda, prundul, stanca stand "sa se pravale / in prapastia mareata" sunt imagini care ne duc cu gandul la era formarii planetei: codrul eminescian se inscrie in eternitate.

Dintre arbori, teiul este considerat a fi sacru, iar florile lui cad ca o ploaie peste capetele indragostitilor:

"Adormind de armonia
Codrului batut de ganduri,
Flori de tei deasupra noastra
Or sa cada randuri - randuri".
("Dorinta").

Desprinse din "teiul sfant" (cum il numeste altundeva poetul), florile le confera celor doi tineri un nimb al puritatii neprihanite; in acelasi timp, repetitia "randuri, randuri" ar putea sugera troienirea sub flori si sub vreme, pe masura ce teiul isi va aterne petalele anilor peste "clipa cea repede" a iubirii si a vietii.

Floarea de tei face trecerea de la sclipirile argintii, la vegetalul colorat:

"Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni il incarca;
Tresarind in cercuri albe
El cutremura o barca "
("Lacul").

in poezia eminesciana a naturii si iubirii, apa este prezentata in mai multe ipostaze: de izvor (sugerand nasterea continua a vietii), de lac (inconjurat de codri si incarcat de nuferi), de mare primordiala:

"In zadar rauri si soare
Gramadesti-n a ta gandire
Si campiile asire
Si intunecata mare."
("Floare albastra").

In poeziile celei de a doua etape de creatie, natura isi schimba infatisarea: luna devine "o pata" a carei culoare "galbena" creeaza sugestia unei boli cosmice, iar amintirea iubirii este strabatuta de fiorii inghetati ai unui sfarsit de Univers:

"De cate ori iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheata mi-apare inainte:
Pe bolta alburie o stea nu se arata, ;
Departa doara luna cea galbena - o pata".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

("De cate ori, iubito... ")

Pierderea iubirii inseamna iesire din armonia cosmica; din aceasta cauza, continuarea fenomenelor cunoscute ale naturii starneste intrebari dureroase si profunde:

"Putut-au oare-atata dor

In noapte sa se stanga, Cand valurile de izvor

N-au incetat sa planga,

Cand luna trece prin stejari

Urmand mereu in cale-si, Cand ochii tai, tot inca mari

Se uita dulci si galesi? "

("Cand amintirile...").

II. b) Exista, in poezia eminesciana a naturii si iubirii, un anume fior cosmic cu adancimi de vecie; in acest sens, chiar marele Calinescu il singulariza hyperionice pe Eminescu: "Nimeni nu mai cantase ca el iubirea ca eveniment cosmic... "

Astfel, clipa iubirii este proiectata intr-o "sara" oarecare, cand scaderea luminii si stelele care "nasc umezi pe bolta senina" constituie o etern repetata Geneza: ,

"Sara pe deal buciul suna cu jale,

Turmele-l urc, stele le scapara-n cale,

Apele plang clar izvorand in fantane;

Sub un salcam, draga, m-astepti tu pe mine "

("Sara pe deal")

Salcamul (printre crengile caruia iubita priveste trecerea lunii) devine, in termenii lui Mircea Eliade, o axa a lumii si poarta de comunicare cu Universul. Cei doi indragostiti, surprinsi, in final, intr-o imagine pura, hieratica, vor alcatui perechea primordiala a lumii, a carei imagine se repeta la infinit, pana la capatul vremii.

Metafora - sinteza a perechii mitice apare in poemul "Calin (file din poveste) " : in apropierea mesei de nunta, izvoarele isi aduna stropii "in cuiabar rotund de ape, peste care luna zace". Cei doi indragostiti sunt astfel plasati in vecinatatea apelor primordiale, din care se naste luna (poate primul astru al Universului).

Daca in poeziile scrise pana in 1876, cuplul se incadra in perioada inceputului de lume, in cele scrise dupa aceea, pierderea iubirii echivaleaza cu o intoarcere in Haosul precosmic: cantarile inchinate dragostei strabat parca dintr-o genune cetoasa ("Cum strabateau atat de greu/ Din jalea mea adanca"), dorul devine apa care soarbe ("Caci te-a cuprins asemenea/Lianelor din apa"), iar femeia care a refuzat iubirea "A stricat randuiala cosmica" (Calinescu).

II.c) Numeroase sunt motivele romantice ale poeziei eminesciene a naturii si iubirii: codrul, lacul, luna, teiul, multimea florala, cadrul nocturn, spatiul feeric sunt mereu intalnite si constituie oglinda acelui farmec "dureros de dulce" care este iubirea.

Tanarul indragostit eminescian este mereu o ipostaza a Luceafarului: "cufundat in stele" si in lumea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

pura a visului de iubire, el incearca sa gaseasca, pe pamant, clipa de implinire prin afectiunea iubitei. De fiecare data insa este oprit din elanul sau hyperionic si restituit conditiei sale.

Neinteles de femeia care se incadreaza in lumea comuna, tanarul indragostit eminescian se retrage in timpul absolut si adopta seninatatea abstracta a Luceafarului:

"Caci azi le semeni tuturor

La umblet si la port,

Si te privesc nepasator

C-un rece ochi de mort." ("Pe langa plopii fara sot... ").

La randul ei, iubita "aluneca" de la ipostaza de fiinta umana (specifica primei perioade), la ipostaza mitica:

"Un chip de-a pururi adorat

Cum nu mai au perechi

Acele zane ce strabat

Din timpurile vechi."

("Pe langa plopii fara sot... ").

Poezia eminesciana a naturii si iubirii este unica si tot ceea ce se include in aceasta va ramane intre valorile literaturii noastre si de acum inainte.